

“නොසන්සුන්” මූල්‍ය නිහඬතාවය බිඳෙනු ඇති බවට ජාත්‍යන්තර සමන බැංකුව අනතුරු අඟවයි

BIS warns of sudden end to "uneasy" financial calm

නික් බිම්ස් විසිනි
2015 දෙසැම්බර් 08

දේශීය හා සැප්තැම්බර් මාසවල ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙලදපොළවල පැවති කලබලකාරී තත්වයෙන් පසුව, තමන් “නොසන්සුන් නිහඬතාවය” ලෙස හඳුන්වන වාතාවරණය, ගැඹුරු ආර්ථික බලවේග මතුපිටට පැමිණීමත් සමග නව කලබලගැනියකට හැරෙනු ඇති බවට ජාත්‍යන්තර සමන බැංකුව (බීසී) අනතුරු අඟවා ඇත.

ඒ පිලිබඳ සලකුණු දැනටමත් මතුව තිබේ. ඇමරිකානු ෆෙඩරල් මහ බැංකුව, මේ මාසයේ අවසන් හරියේදී දශකයකින් පසුව පලමු වතාවට සිය පාදක පොලී අනුපාතිකය ඉහල නංවනු ඇති බව පෙනී යාමත් සමග “අනුපාත බිය” ව්‍යාපාරික බැඳුම්කර වෙලදපොළ ග්‍රහණයට ගෙන ඇති බව ෆින්ෂන්ෂල් ටයිම්ස් වාර්තා කළේය. ඒ සමගම වෝල් ස්ට්‍රීට් ජර්නලය පැවසුවේ කොටස් වෙලදපොළ, “කසල (බැඳුම්කර) අනතුරු ඇඟවීම් ගානකට නොගත්” බවය.

එය පැවසුවේ, ඉහල ප්‍රතිලාභ නැතිනම් කසල බැඳුම්කර, පසුගිය සය වසර තුළ ඇමරිකානු ප්‍රසාරණය හා කොටස් වෙලදපොළවල නැගීම, “නයට ගත් කාලයකය” යන ආයෝජකයින් අතර පවතින කනස්සල්ල පිලිබිඹු කරමින්, 2008 මූල්‍ය අර්බුදයේ පටන් ඒවාට අත්වන පලමු වාර්ෂික අලාභයට මුහුණ දෙමින් තිබෙන බවය.

බීසී අනතුරු ඇඟවීම නිකුත් වුනේ, එහි කාර්තුගත විමසුම තුළ, 06දාය. බංකු ආර්ථික දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධානී ක්ලවුඩියෝ බොරියෝ පැවසුවේ, වසර ගනනාවකට පසුව කොටස් වෙලදපොළවල්, එක් මාසයක් තුළ ඉහලම වර්ධනය ඔක්තෝබරයේදී වාර්තා කිරීමත් සමග මූල්‍ය වෙලදපොළවල පැවතුනේ නිහඬතාවක් බවය. පෙනී ගියේ පූර්ව කලබල, දිගු ශීත සෘතුවක් පිලිබඳ පූර්ව සලකුණක් වන ශර්ත් සෘතුවේ ගෙරවීමකට වඩා, කෙටි ශ්‍රීෂ්ම සෘතුවක් කුනාටුවක් ලෙසය. කෙසේ වෙතත් දැක්ම වේගයෙන් වෙනස් විය හැකිය.

“යලිදු වතාවක් බොහෝ සලකුණු මතුව ඇත්තේ, සැබෑ කාරණය වන ගැඹුරු ආර්ථික බලවේගයන්ගේ අලස වලනය හා වෙලදපොළවල ඉක්මන් තානය අතර පරතරය පිලිබඳවයි.” ඔහු පැවසීය. බොරියෝ සඳහන් කළේ, ගෝලීය ආර්ථික වර්ධනයේ, විශේෂයෙන්ම 2010 පටන් ලෝක නිමැවුම නිරසාර කිරීමේදී ඒ සා වැදගත් ක්‍රියාකලාපයක් ඉටු කල නැගී එන ආර්ථිකයන්හි, මන්දගාමී වීම පිලිබඳවය. ප්‍රමුඛ ආර්ථික දර්ශක පෙන්නුම් කරන්නේ ඉදිරියේ ඇති දුබල කමය. බ්‍රසීලය හා රුසියාව දැනටමත් “බරපතල පසුබෑමක” හිරවී සිටින අතර චීනයේ කටයුතු පෙන්වන්නේ ශක්තිමත් වීම පිලිබඳ අල්ප සලකුණය.

පහල වර්ධනය පසෙකින්, නැගී එන ආර්ථිකයන්, මූල්‍ය ගොදුරු බවට පත්වීමේ තත්වය පහව ගොස් නැත. “ඩොලරයෙන් ප්‍රකාශිත නය ප්‍රමාණය 2009 මුල පටන් දල වශයෙන් දෙගුනවී ඇත. ට්‍රිලියන 3ක් වන එම ප්‍රශ්නය එසේම පවතී.” දේශීය මුදලේ පැත්තෙන් සලකන කල නය වැඩිවී ඇත. මක්නිසා ද යත්, ඩොලරයේ අගය ඉහල යාම නිසාය. මේ මස අවසානයේ ඇමරිකානු මහ බැංකුව පාදක පොලී අනුපාතිකය වැඩි කරනු ඇතැයි යන බලාපොරොත්තුව මත ඩොලරයේ අගය තවදුරටත් ඉහල යද්දී එම ප්‍රවණතාවය එසේම පවතිනු ඇත.

ඇමරිකානු මහ බැංකුව පොලී අනුපාතය හැසිරවීමට පියවර ගන්නා අතර යුරෝපීය මධ්‍යම බැංකුව තවදුරටත් ලිහිල් කිරීමේ කොන්දේසි අනුගමනය කිරීම හමුවේ, ඇමරිකානු හා යුරෝපීය මූල්‍ය පිලිවෙත්වල ප්‍රතිවිරෝධී ස්වභාවය, ඇමරිකානු ඩොලරය සඳහා ඉල්ලුමේ හදිසි වැඩිවීමක් ඇති කල හැකිය. මූල්‍ය හැසිරීමේදී හෙර්ෂ් කටයුතු ද සැලකිල්ලට ගතහොත්, ඩොලර් වලින් නය ගැනීමට කැමති අයගෙන් අධි මිලක් අය කරනු ඇත.

අරමුදල් සුලභව පවතිද්දී වත්මන් තත්වය ඇඟවුම් කරන්නේ, “වෙලදපොළ විසන්ධි වීමේ හැකියාවයි.” එය, “ඇමරිකාවේ දේශීය පොලී අනුපාත වැඩිවන තතු හමුවේ, ඩොලරයේ සැපයුම් තත්වය කෙතරම්

හොඳින් ඊට අනුකූලව හැඩගැසෙනු ඇත් ද යන ප්‍රශ්නය මතු කරයි.”

විමසුම දක්වන ආකාරයට විසංධි වීම ඇමරිකාව තුළ පවා ඇතිවිය හැකිය. පර්යන්ත නය අගෝස්තුවේ පටන් පහත වැටෙමින් වුවත් තවමත් පවතින්නේ, “වසර දහයකට පෙර ඩොට් කොම් බුබුල පුපුරා යාමට ආසන්නයේ තිබුණු වාර්තාගත ඉහල මට්ටමකය. සඳහන් වන්නේ, ආයෝජකයින් කොටස් මිලට ගැනීම පිනිස නයට ගැනීමත්, ඒවායේ මිල පහත වැටුනහොත්, තමන් ගත් නය සඳහා පර්යන්ත ගෙවීමක් කිරීමට සිදුවන තත්වයයි.

පොලී අනුපාත කැපී පෙනෙන පරිදි පහත මට්ටමක පවතින “අසාමාන්‍ය තත්වයන්” තුළ, මහ බැංකුකරුවන්ගේ සෑම වචනයක් හා ක්‍රියාවක් පිලිබඳවම වෙලදපොළවල් අසාමාන්‍ය ලෙස සංවේදී වීම පුදුමයක් නොවන බව බොරියෝ පැවසීය. යුරෝපීය මහ බැංකු ප්‍රධානී මාරියෝ ඩ්‍රැගි පසුගිය සතියේ යුරෝපීය ප්‍රමාණාත්මක ලිහිල් කිරීමේ ඊළඟ අදියර නිවේදනය කල අවස්ථාවේ මෙය දැකගත හැකි විය.

ඊනැන්ෂල් ටයිම්ස් ප්‍රකාශක ගාවින් ඩේවිස් පැවසුවේ, එක් දින කම්පන සිදුවනතාක් දුරට එහි බලපෑම “ඉතා නාටකාකාර” වන බවයි. 2009න් පසුව විශාලතම වෙනස සලකනු කරමින්, ඩොලර්-යුරෝ හුවමාරු අනුපාතිකය සියයට 4.5න් පහත වැටීමත් සමග කොටස්, බැඳුම්කර හා මූල්‍ය හැසිරීම්වල වැටීම, 1999න් පසු නරකම තත්වය ලෙස විස්තර කෙරෙන බවයි. “ආන්තික වෙලදපොළ ප්‍රතික්‍රියා” පිලිබඳ කනස්සල්ල පිලිබිඹු කරමින් ඩ්‍රැගි, ප්‍රමාණාත්මක ලිහිල් කිරීමේ වැදගත්කම හුවා දැක්වීමට උත්සාහ කල බව ඔහු පෙන්වා දුන්නේය.

යටින් දිවෙන තත්වය හා වෙලදපොළේ හැසිරීම අතර “පැහැදිලි ආතතිය” වෙත අවධානය යොමුකරමින් බොරියෝ පැවසුවේ, යම් අවස්ථාවකදී, හදිසියේම වාගේ එය විසඳිය යුතුව ඇති බවයි. “අප සිතනවාට වඩා දිගු කාලයකට වෙලදපොළවලට සංසුන්ව සිටිය හැක. එහෙත් සීමාවකින් තොරව නොවේ.”

සමහරවිට ඔහුගේ සිතේ තිබෙන්නට ඇත්තේ, ආර්ථික නියාමයන් ක්‍රියාත්මක වන්නේ ද අපගේ ඇස් පනාපිට ගොඩනැගිල්ලක් බිමට පාත්කරන ගුරුත්වාකර්ෂණ බලය ලෙසම යයි මාක්ස් කැපිටාලිති කල සඳහන විය යුතුය.

කුමන ආකාරයකට හෝ, මූල්‍ය නිවාසය එන්ට එන්ටම අස්ථාවර වීමත්, ෆෙඩරල් මහ බැංකුව තම පාදක පොලී අනුපාතිකය සියයට 0.25ක තරමින් හෝ වැඩි කිරීම වැනි, සාපේක්ෂ වශයෙන් කුඩා හෝ වලනයකින් මූලික ගැටලු මතුකල හැකි බවටත් වැඩෙන සලකුණු දක්නට ඇත.

ව්‍යාපාරික බැඳුම්කර වෙලදපොළවල අනුපාත භීතියාව වාර්තා කරමින් ඊනැන්ෂල් ටයිම්ස් පත්‍රය කියන්නේ, සිදුවිය හැකි ඇමරිකානු පොලී අනුපාතිකයේ වැඩිවීමක්, වඩාත් අස්ථාවර නයකරුවන් කෙරෙහි ඇති කල හැකි බලපෑම පිලිබඳ කනස්සල්ල උත්සන්න කරමින්, සමාගම්වල හැකිලෙන ආදායම හා වැඩිවන නයගැති භාවය උග්‍ර කිරීම ද මූල්‍ය අර්බුදයෙන් පසුව ජය කෙහෙලි නැංවූ “ලාභදායී නය වක්‍රය” අවසන් වීම ද බවට බිය පලවේ.

“මිනිසුන් ගිලන් මැස්වල ගෙනයාමට සිදුවේ,” කැලිෆෝර්නියාවේ වත්කම් කලමනාකරන ආයතනයක ජ්‍යෙෂ්ඨයෙක් පුවත් පතට පැවසීය. “එය හොඳ තත්වයක් නොවේ. ඉපැයීම් පහත වැටෙන කල, ඇපකර අගය හා පොලී අනුපාතික ඉහල යයි.”

නය ගැනීමේ කොන්දේසි දැඩි වන කල, ඩොලර් ට්‍රිලියනයක් තරම් වන ඇමරිකාවේ කසල බැඳුම්කර හා නය, අවදානම් කලාපයට ඇද වැටෙනු ඇතැයි, යූබීඑස් යන ස්විස් බැංකුව ගනන් බලා තිබේ. පහත වැටෙන මිල ගනන් හමුවේ වඩාත්ම ගැටලු සහගත වන්නේ, බල ශක්ති ක්ෂේත්‍රයයි. එහෙත් ගැටලු ඊට වඩා පුළුල්ව පැතිර යන බව බැංකුව පවසයි.

එම බැංකු වාර්තාව තුළම මූලෝපායඥ මැතිව් මුශ්ගේ සටහනට අනුව: “අප නිහතමානී ලෙස විශ්වාසය කරන්නේ, තම ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාවලියේ අවිඥානක ප්‍රතික්‍රියා හා ව්‍යාපාරික නය වෙලදපොළවල ගැටලුව, මහ බැංකුව විසින් මුලුමනින්ම හඳුනාගෙන නොමැති බවය.”

මේ වසර තුළ මේ දක්වා ගෝලීය නය පැහැරහැරීම් 102ක් සිදුව ඇත. 2009න් පසු ඉහලම මට්ටම වන එයින් 63කම ඇමරිකාව තුළය. මුඩිස් යන මූල්‍ය සමාගම වාර්තාකර ඇත්තේ, තම “පීඩාවට පත්” සමාගම් ෭෭යිස්තුව නොවැම්බරයේදී 239 දක්වා සියයට 5න් ඉහල ගිය බවය. එය පසුගිය වසරට වඩා සියයට 37න් ඉහල අගයකි.